15/01/2023

Ευαγγελικό ανάγνωσμα Κυριακής ΙΒ’ Λουκά

/ Ορθόδοξες Προβολές

Κυριακή ΙΒ’ Λουκά (10 Λεπρών), Ευαγγελικό Ανάγνωσμα: Λουκ. ιζ’ 12 – 19 (15-01-2023)

Πρωτότυπο Κείμενο

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰσερχομένου τοῦ Ἰησοῦ εἴς τινα κώμην ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόρρωθεν, καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; Οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

Νεοελληνική Απόδοση

Εκείνο τον καιρό, καθώς έμπαινε ο Ιησούς σ’ ένα χωριό, τον συνάντησαν δέκα λεπροί• στάθηκαν λοιπόν από μακριά και του φώναζαν δυνατά: «Ιησού, αφέντη, ελέησέ μας!» Βλέποντάς τους εκείνος τους είπε: «Πηγαίνετε να σας εξετάσουν οι ιερείς». Και καθώς πήγαιναν, καθαρίστηκαν από τη λέπρα. Ένας απ’ αυτούς, όταν είδε ότι θεραπεύτηκε, γύρισε δοξάζοντας με δυνατή φωνή το Θεό, έπεσε με το πρόσωπο στα πόδια του Ιησού και τον ευχαριστούσε. Κι αυτός ήταν Σαμαρείτης. Τότε ο Ιησούς είπε: «Δε θεραπεύτηκαν και οι δέκα; Οι άλλοι εννιά πού είναι; Κανένα τους δε βρέθηκε να γυρίσει να δοξάσει το Θεό παρά μόνο τούτος εδώ ο αλλοεθνής;» Και σ’ αυτόν είπε: «Σήκω και πήγαινε στο καλό• η πίστη σου σε έσωσε».

Σχολιασμός

Η ευαγγελική περικοπή της ΙΒ΄ Κυριακής Λουκά αναφέρεται στο θαύμα της ιάσεως δέκα λεπρών ανδρών από το Χριστό. Η θαυματουργική θεραπεία των δέκα λεπρών εντάσσεται στην πορεία του Χριστού προς τα Ιεροσόλυμα. Όπως προσδιορίζεται στον προηγούμενο της περικοπής στίχο (Λουκ. 17,11) ο Ιησούς «διήρχετο διά μέσου Σαμαρείας καί Γαλιλαίας», κηρύσσοντας δηλαδή το Ευαγγέλιο τόσο προς τους Ιουδαίους, όσο και προς τους Σαμαρείτες, αλλά και τους Εθνικούς.

Το θαύμα της θεραπείας των δέκα λεπρών προβάλλει ακόμα μία φορά την έννοια της ανατροπής, την οποία φέρνει η έλευση του Χριστού στον κόσμο απέναντι στα κοινωνικά και θρησκευτικά κατεστημένα της εποχής του. Επιπλέον να τονίσουμε ότι ο Ευαγγελιστής Λουκάς δεν ρίχνει το βάρος στο γεγονός της θεραπείας, αλλά στις προεκτάσεις του γεγονότος.

Η διήγηση είναι απλή και σύντομη. Ο Χριστός, ενώ πλησίαζε σ’ ένα χωριό στην περιοχή μεταξύ Σαμάρειας και Γαλιλαίας, συνάντησε δέκα λεπρούς άνδρες, οι οποίοι αφού στάθηκαν σε απόσταση απ’ αυτόν του φώναξαν από μακρυά· «Ιησού επιστάτα, ελέησον ημάς». Ὁ προσφώνηση επιστάτα, που σημαίνει κύριε, διδάσκαλε ἀποδίδεται και σε άλλες περιπτώσεις στο Χριστό, μόνο στο κατά Λουκάν ευαγγέλιο (βλ. Λουκ. 5,5· 8,24· 8,45· 9,33· 9,49), όταν οι Μαθητές καλούν το Χριστό σε βοήθεια.

Στο σημείο αυτό βλέπουμε να εκτυλίσσεται το δράμα των ανθρώπων που έπασχαν από την ασθένεια της λέπρας, οι οποίοι υποχρεώνονταν να απομακρυνθούν από την οικογένειά τους και γενικότερα από την κοινωνία, ζώντας περιορισμένοι σε χώρους μακρυά από τις πόλεις και τα χωριά. Γι’ αυτό και ο Ιησούς συναντά τους ανθρώπους αυτούς έξω από την κατοικημένη περιοχή. Επιπλέον, στέκονται σε

απόσταση, τηρώντας τα αυστηρά μέτρα υγιεινής για προφύλαξη από τη μετάδοση της νόσου.

Στην Παλαιά Διαθήκη και ειδικότερα στο βιβλίο του Λευιτικού καθορίζονται με λεπτομέρεια οι διατάξεις τόσο για την απομόνωση των λεπρών, όσο και οι τελετουργικές πράξεις, οι οποίες έδιδαν το δικαίωμα στους ιερείς να κάνουν διάγνωση αν κάποιος άνθρωπος έπασχε ή όχι από τη λέπρα ή αν είχε θεραπευτεί. Μετά από τη διάγνωση της ασθένειας ο ασθενής κηρυσσόταν μολυσμένος και απαγορευόταν κάθε επαφή μαζί του (βλ. Λευ. 13,46). Πέρα όμως απ' αυτά που ήταν δικαιολογημένα, αφού η λέπρα θεωρούνταν επιδημική ασθένεια και δεν υπήρχαν τα απαιτούμενα ιατρικά μέσα για την πρόληψη και θεραπεία της, αυτό που έκανε βαρύτερο το δράμα των ανθρώπων εκείνων ήταν οι διάφορες προκαταλήψεις που απέδιδαν την ασθένεια σε τιμωρία του Θεού. Επίσης η απομόνωση δεν εξυπηρετούσε μόνο λόγους υγιεινής, για την αποφυγή μετάδοσης της ασθένειας, αλλά είχε και θρησκευτικό χαρακτήρα. Οι λεπροί θεωρούνταν μολυσμένοι από θρησκευτικής απόψεως.

Βέβαια ο Χριστός ποτέ δεν αντιμετωπίζει με φόβο ή προκατάληψη τους λεπρούς. Αρκεί να θυμηθούμε την θεραπεία ενός άλλου λεπρού (Λουκ. 5, 12-16), όπου εκεί ο Κύριος ακουμπά τον ασθενή. Αυτό είναι πολύ σημαντικό, αφού γνωρίζουμε ότι οι αυστηρές διατάξεις που απαγόρευαν την επαφή των λεπρών με τους υγιείς, δεν απευθυνόταν μόνο στους λεπρούς, αλλά και στους υγιείς. Ήταν απαγορευμένη η προσέγγιση των λεπρών από τους υγιείς, έστω κι αν αυτό ήταν επιθυμία των δευτέρων. Μιλήσαμε πιο πάνω ότι στη εν λόγω περικοπή εντοπίζουμε από μέρους του Χριστού μία ανατροπή έναντι στα κοινωνικά δεδομένα της εποχής του. Τον βλέπουμε λοιπόν εδώ στην προκατάληψη, το φόβο και την απόρριψη να απαντά με την αγάπη και τη στοργή, «ποιών το έλεός» του προς αυτούς που τον επικαλούνται με πίστη και προσμονή.

Αυτό κάνει και στην προκειμένη περίπτωση, αλλά όχι με οποιαδήποτε θαυματουργική πράξη ή χειρονομία προερχόμενη απευθείας απ' αυτόν. Παρόλο όμως που ο Χριστός δεν είχε κανένα φόβο να προσεγγίσει τους δέκα λεπρούς, εν τούτοις επιλέγει με ένα άλλο τρόπο να επιτελέσει τη θαυματουργική θεραπεία τους. Τους προτρέπει να πάνε και να «επιδείξουν εαυτούς» στους ιερείς, οι οποίοι όπως αναφέραμε πιο πάνω είχαν την ευθύνη για τη διάγνωση της ασθένειας ή της θεραπείας απ' αυτή. «Και εγένετο εν τω υπάγειν αυτούς εκαθαρίσθησαν».

Η κίνηση αυτή του Κυρίου έχει τριπλή σημασία: α) φανερώνει τη θαυματουργική δύναμη του λόγου του Χριστού, που ακόμα από απόσταση έχει τη δύναμη να θεραπεύει θαυματουργικά και τις πιο μεγάλες και ανίατες ασθένειες, β) δοκιμάζει την πίστη των δέκα λεπρών, οι οποίοι πράγματι χωρίς αντίρρηση δέχονται την

υπόδειξή του, δείχνοντας έτσι εμπιστοσύνη στους λόγους τους και γ) αναδεικνύει τη σπουδαιότητα της ενέργειας του Σαμαρείτη, ενός εκ των δέκα λεπρών, ο οποίος μόλις διαπίστωσε ότι θεραπεύθηκε επιστρέφει μόνος αυτός για να ευχαριστήσει το Χριστό για την ευεργεσία του.

Το τελευταίο αυτό σημείο έχει κεντρική θέση στη διήγηση, ίσως σημαντικότερη απ' όση το ίδιο το γεγονός του θαύματος. Ο ευαγγελιστής Λουκάς σκόπιμα αναφέρει τις λεπτομέρειες για την έκφραση ευχαριστίας προς τον Ιησού από μέρους του Σαμαρείτη πρώην λεπρού. Γνωρίζουμε την έντονη εθνική αντίθεση Ιουδαίων και Σαμαρειτών. Οι Σαμαρείτες χαρακτηρίζονται ως αλλοεθνείς από τους Ιουδαίους, οι οποίοι τους κατέτασσαν ανάμεσα στους Εθνικούς. Η αναφορά από τον ευαγγελιστή Λουκά της εθνικότητας του θεραπευθέντος λεπρού αποτελεί έμμεση κριτική κατά των Ιουδαίων, οι οποίοι κατηγορούσαν τους Σαμαρείτες ως αποστάτες του νόμου. Εν τούτοις οι Σαμαρείτες αποδεικνύονται περισσότερο έτοιμοι να δεχθούν τον Ιησού ως Μεσσία (πρβλ. Ευαγγελική περικοπή Σαμαρείτιδος, Ιω. 4, 5-42) μένοντας μακρυά από την τυπολατρική προσκόλληση των Ιουδαίων στις διατάξεις του Νόμου. Στην άσκηση κριτικής απέναντι στη «σκληροκαρδία» των Ιουδαίων αποσκοπούν και οι συνεχείς ρητορικές ερωτήσεις του Χριστού προς το Σαμαρείτη: «Ουχι οι δέκα εκαθαρίσθησαν; Οι δε εννέα πού; Ουχ ευρέθησαν υποστρέψαντες δούναι δόξαν τω Θεώ ει μη ο αλλογενής ούτος;». Στηλιτεύεται εδώ η αχαριστία του εκλεκτού λαού του Θεού και προβάλλεται η αλήθεια ότι εθνικοί, τελώνες και αμαρτωλοί γίνονται θετικοί αποδέκτες του κηρύγματος του Ευαγγελίου.

Στην πρώτη επίκληση του ονόματος Χριστού από τους δέκα λεπρούς «Ιησού επιστάτα, ελέησον ημάς» συναντήσαμε μία προσευχή παρακλήσεως που μέσα στη λατρευτική εμπειρία της Εκκλησίας την γνωρίζουμε ως τη σύντομη προσευχή «Κύριε, ελέησον». Στις ενέργειες του Σαμαρείτη μετά τη θεραπεία του συναντούμε την δοξολογική προσευχή, την έκφραση ευχαριστίας προς το Θεό. Στην πρώτη προσευχή ο Χριστός απάντησε προσφέροντας τη θεραπεία. Στη δεύτερη απαντά επαινώντας το θεραπευθέντα λεπρό λέγοντας «Αναστάς πορεύου· η πίστις σου σέσωκέ σε». Η πίστη των δέκα λεπρών, η οποία εκφράζεται ως εμπιστοσύνη στο λόγο του Ιησού «πορευθέντες επιδείξατε εαυτούς τοις ιερεύσι» ήταν η αιτία της θεραπείας. Η επίδειξη ευγνωμοσύνης όμως από το Σαμαρείτη φανερώνει μια άλλη πίστη που ξεπερνά τις σωματικές και υλικές ανάγκες, όπως ήταν η ανάγκη θεραπείας. Αυτή η πίστη είναι που πραγματικά σώζει τον άνθρωπο ψυχή και σώματι, γιατί αυτή αποτελεί το μέσο κοινωνίας με το Θεό, μέσω μίας δοξολογικής διάθεσης.

Συνοψίζοντας τα μηνύματα της ευαγγελικής περικοπής μπορούμε να προβάλουμε

επίσης τις προεκτάσεις της στην εποχή μας.

Πρώτο θέμα ο κοινωνικός αποκλεισμός των λεπρών την εποχή του Χριστού, αλλά και κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα. Παρόμοια καχυποψία, αν όχι και αποκλεισμός ανθρώπων, υπάρχει και στη δική μας σύγχρονη κοινωνία, είτε εξαιτίας μιας ασθένειας, είτε του εθισμού ατόμων σε κάποιες ουσίες. Ο Χριστός όμως αποκαθιστά την αξιοπρέπεια όλων εκείνων των ανθρώπων, των «ελαχίστων», τους οποίους η κοινωνική «ευπρέπεια» είχε θέσει στο περιθώριο και αυτό είναι το μήνυμα του προς τους Χριστιανούς κάθε εποχής.

Η εμπιστοσύνη των δέκα λεπρών προς την προτροπή του Χριστού να πάνε και να δείξουν τους εαυτούς τους στους ιερείς, ενώ προηγουμένως ζήτησαν το έλεός του, μας διδάσκει την υπομονή την οποία πρέπει να έχουμε κατά την προσευχή. Ζητώντας κάτι από το Θεό δεν πρέπει να απαιτούμε την άμεση ικανοποίηση του αιτήματος μας. Ο Θεός γνωρίζει τι και πότε είναι καλύτερο για μας.

Η έκφραση ευγνωμοσύνης προς το Χριστό από μέρους του Σαμαρείτη πρώην λεπρού μας υπενθυμίζει την αξία της ευχαριστίας και δοξολογίας, καθότι οι άνθρωποι πιο εύκολα θυμόμαστε το Θεό στην ανάγκη μας παρά στη χαρά μας. Οι προσευχές μας είναι πολλές φορές γεμάτες από αιτήματα και σχεδόν καθόλου από ευχαριστίες.

Τέλος η άσκηση κριτικής από το Χριστό για την αγνωμοσύνη των Ιουδαίων, οι οποίοι προσκολλημένοι στην τυπολατρική τήρηση των διατάξεων του Νόμου δικαίωναν εαυτούς, φέρνει προ των ευθυνών μας όλους τους σημερινούς πιστούς. Πολύ εύκολα κι εμείς μπορούμε να πέσουμε στην παγίδα της αυτοδικαίωσης, της υποκρισίας και της τυπολατρείας, χάνοντας έτσι την ουσία της σχέσεως με το Θεό, που είναι η έκφραση αγάπης και ευγνωμοσύνης, χωρίς ιδιοτέλεια.